

STUDENTENTS

IZNAK 2 REIZES MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ 20 SANT.

K. Branta un K. Upeslejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris

Rīgā, Meierovica b. № 11, dzīv. 15. (ceļa no Valdemāra ielas). Tajr. 32636. Runas stundas: svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste № 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 3.— Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., teksta 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par pētītrindīnu + 5% sludināj. nodoklis.

№ 161.

Piektdien, 21. februārī 1930.

VIII. ak. g.

Vienotņu pieci gadi.

„Jūsu paziņojumu par piedalīšanos jaunās studentu organizācijas izveidošanā saņem. Ir liels prieks Jūs redzēt to studentu vidū, kuriem līdzšinējā, sekla studentu organizāciju dzīve nedod apmierinājumu. Jauno organizāciju izveidošana prasīs daudz garīgu pūļu, bet pārliecība un darba griba ir tās, kas sola vislabāko nākotni.“

Šim Kārļa Upeslejas ierosinājumam paklausot, 1925. gada 15. februārī Torņa ielā, studentu padomes grāmatnīcas šaurajā mītnē, bij ieradies pulciņš studentu. Sejas sveši viens otram, gados vairums jaunu. Klusu pie sevis radās doma — tiesa, viņus neapmierina esošais, bet kas zin, kādi kuņģi uzskati un nodomi par nākošo. Nav taču zināms vēl itin nekas — ne jaunās organizācijas vārds, ne viņas veids, ne skaidrie centieni un mērķi. Un tomēr, pietika šī viena — pietika ilgu labākas un skaistākas latvju studentu dzīves dēļ latviskas dzīves, latvisko parašu dēļ, kas visus sanākušos saistīja un apvienoja. Dzīvības pārrunās arvienu skaidrāk iezīmējās doma par jaunās latviskās studentu organizācijas veidu. Radās saprašanās idejiskā ziņā, panāca vienošanos arī nosaukumos un ārējās nozīmēs. Siltiem skatiem un sirsnīgiem roku spiedieniem apmainījušies šie vēl nesen svešie cilvēki šķīrās kā labi draugi; šķīrās jau kā organizētā, pilni sajūsmas un nešaubīgas ticības nākotnei; šķīrās jau kā zelmnieši un lidmašīni.

1. martā viņiem sekoja latvietes un 20. martā — ausmas. Bet viņi visi kopā sekoja zinātnē, darbam, skaidrībai, brīvībai un tēvzemei.

Taču savā būtībā tas nebija nejaus brīnums, jo katrai lietai un parādībai ir savs pamats un pirmcēlonis. Šoreiz tas bij radies jau līdz ar Latvijas universitātes nodibināšanos, kad latvju studentu saime dabīgi bija nonākusi sabiedriskās domas un ideju krustceļos. Vienai studentu daļai likās nepareizi, ka latvju students, savas tautas nākamais garīgais vadonis, varētu būt svešā garā un tradīcijās audzināts un nenestu sevī istās latviskās vērtības. Blakus diviem sākās pamazām, bet neatlaidīgi tresā, jaunā ceļa veidošana un te meklējami vienotņu dibināšanās pirmcēloni.

Pieci gadi nu ir pagājuši. Grāmatu plauktā es uzmeklēju jau iepelēki iedzeltēnos zilganus vākus: „Vienotņu vēstures materiāli.“ — Tur savākti vienotņu dibināšanas laika sīkākie materiāli un atzīmes. Pieci gadi — papīrs viņos spēj apdzeltēt, bet ne dzīva doma, dzīvs gars un sajūsma. Tie aug un plešas plašumā un dziļumā.

Tāpēc arī bieži nevis sausajiem skaitļiem un gadu rindām ir nozīme, bet gan dzīvīgam garam un veselīgam ideālismam, kuņģi dažkārt stundās un dienās izdara vairāk nekā ārēja, diža bramanība, bet garīgs tukšums gados un gadu desmitos.

Pieci gadi organizācijas, sevišķi jaunas, dzīvē nav ilgs laiks. Tie ir vairāk viņas gribas, izturības un ticības pārbaudes un ciņas ieroču kaldināšanas laiks. Vienotnes to ir spīdoši izturējušas ir ārēji, ir iekšēji. Savu iekšējo dzīvi un iekārtas reglamentus izstrādājušas, viņas šajos 5 gados jau paspējušas gatavībā ar skaidriem, apzinātiem mērķiem iziet arī vispārējā akadēmiskā dzīvē un studentu pašvaldības darbā. Vēl vairāk viņas visu laiku, gandrīz no pat pirmās dibināšanas dienas, ar vientu akadēmiskās dzīves laikrakstu „Studentu“ ir bijušas studentu garīgās dzīves vadonis.

Ir vienādi, ir otrādi ir piepildījušies vienotņu dibināšanas sākumā teiktie vārdi: „Jauno organizāciju izveidošana

Skalāis tukšums un klusais dziļums.

Ārējs tukšums, dziņa pēc kliežošiem efektiem un reklāmas ir visai raksturīgas mūsu laikmeta parādības. Tāpēc nav ko brīnīties, ka mūsu sabiedrība tik bagāta šiem skaļuma un frazes varoņiem. Diemžēl šo cilvēku kategorija nav gluži sveša arī mūsu studentu saimei. Protams, šie pilsoņi prot gluži labi piemēroties sabiedrības pieklājības prasībām. Sevišķi tur, kur viņi izjūt kādas stiprākas varas klātbūtni, viņi prot palikt pat diezgan mazi. Bet tas tikai uz laiku, gaidot izdevību, kad viņi varēs sākt „spidēt“ kļūt par situācijas kungiem. Sevišķi labi tas viņiem parasti izdodas mazāk rutinētā, nepiedzīvojušā sabiedrībā — tājas provinces publikas vai vidusskolas jaunatnes starpā. Man ir zināmi gadījumi, kur šie pašreklāmas varoņi ieguvuši uz laiku lielu piekrišanu, izvirzījušies redzamās vietās un imponēdami jaunajiem pilsoņiem, pat tēviem un mātēm ar savu bravurīgo uzstāšanos, kļuvuši pat uz laiku par vienas sabiedrības daļas „vadoniem“. No sirds jācer, kā pieaugot istai intelligēncij, aiz šo tipu pasākumiem būs vilkta zināma robeža.

Blakus šo skaļo jaužu raksturīgākām figurām daudz grūtāk saskatīt viņu kluso kolēģu vaibstus. Nereti var dzirdēt spriedumus, ka klusie sirds un gara cilvēki, vispār jau esot pārdzīvojuši savu laiku. Un šāds spriedums nav gluži bez pamata. Poruka klusie sirds varoņi ar savām smeldzošām dvēseles sāpēm, ar saviem ilgu sapņiem

prasis daudz garīgu pūļu, bet pārliecība un darba griba ir tās, kas sola vislabāko nākotni.

Bet pirms šai nākotnei pievērsamies, atzīmēsim vēl kādu parādību studentu idejiskā dzīvē šajos 5 gados, kamēr vienotnes pastāv un izveidojas. Tā ir jaunā vēsma veco studentu organizāciju dzīvē, kas vispirmā kārtā sākās tā sauktās centra biedrībās. Šī vēsma gan negaidīti pārvērtās viesuli, kas daudz ko sagrāva un daudz kur atstāja gruvešus, pirmkārt tāpēc, ka nebija vēl nostiprinājies jaunais atbalsts, pie kuņģa varētu pieslieties un no otras puses tāpēc, ka šī viesuļa uzpūtēju kāda aizmugure bij stipra un veikla rēķinātāja savu nolūku sasniegšanā.

Vēl viena jaunā vēsma pacēlās, bet visiem spēkiem to cenšas aplāpēt korporācijās. Zīmīgi, ka tā nav viņu jauno locekļu radīta, kas liktos itin dabīgi, bet ka to ir ierosinājuši korporāciju filiālistri un pie tam vēl veco korporāciju filiālistri. Lai atļauts man no tā teikt pārdrošu slēdzienu, ka korporāciju jaunie locekļi dzīvodami un ieaugdami vecajās, svētajās un nemaldīgajās tradīcijās nespēj ārpus tām daudz ko citu, jaunu redzēt, bet viņu vecbiedri, zināmā mērā dzīvodami ārpus šī diezgan šaurā uzskatu loka, ir gribējuši, varējuši un mācējuši redzēt un saprast jaunas vēsmas latviešu studentu dzīvē. Viņi gribējuši un pat diezgan asā veidā likuši saprast, ka arī „svētumam“ ir savs robežas, kuņģa laika garam tomēr nevar pāri iet, bet kuņģam laika gars gan pāri iet. Taču tā ir palikusi saucēja balss tukšnesī un, lūk, tāpēc ne sašie skaitļi, ne gadu rindas nekad to neizteiks, ko izteic dzīvs, darbīgs gars un nekad viņi šo dzīvo garu nenomāks un neveiks.

Līdztekus vienotnēm radušies vēl arī

patiesi itkā neiederas vairs mūsu šīs dienas dzīvē, palikdami dzīves lielceļa malā.

Tomēr nav jādama, ka aiz katra klusuma nepieciešami jāslēpjas zināmai pasivitātei un nevarībai. Ir vēl cits klusums, kas raksturīgs un nepieciešams arī visaktīvākam darbam. Nav neviena lielāka darbinieka biografijas, kur blakus strauji aktīviem darbības posmiem nebūtu sastopami klusie, bet auglīgie iekšējo spēku uzkrāšanas un personas padziļināšanas brīži. Bez šādiem brīžiem nav domājama mūsu jaunās intelligēncies augšana dziļumā, viņi nedrīkstētu trūkt neviena studenta dzīvē.

Šāds vērojošs dziļi auglīgs klusums ir nepieciešams un raksturīgs katram tapšanas laikam. Uz āru, vārdos vēl zināma atturība, nedrošība. Arī pirmie darbu mēģinājumi vēl kautri, bez lielas pašapziņas. Bet iekšā, gara darbinīcā klauz āmuri, dzied zāģi, skanēt skan dvēseles metāls. Bez šī aizturētā iekšējā spēka — nevienas istas personības, neviena nākotnes darbinieka, kas savu tautu spētu padarīt bagātāku. Tāpēc sveicināsim šos vērtību krājējus, šī klusā, potenciālā spēka glabātājus un vairotojus mūsu studentu starpā. Viņi mums būs trīskārt vajadzīgi, kad tukšais ārējais skaļums būs parādījies savā istā dabā, vajadzīgi, kā jaunu domu nesēji, ceļu rādītāji un darbu darītāji.

Prof. K. Kundziņš.

citi jauni meklējumi. Viņus novērtēt šī paša laikraksta slejās jau vairākkārt ir bijusi izdevība un pēdējā laika notikumi pat pārāk daudz un nepārprotami skaidri liecina, ka daži no šiem meklētājiem jau stāv pie sasistās siles. Ir izkristalizējusies tikai viena noteikta, skaidra doma, ir iezīmējies studentu dzīvē tikai viens īpatnējs, latvisks ceļš. Tagad viņa gājēji, pirmo sliekšni pārkāpuši, sāks pierādīt savu gribu darbos, sāks kaldinātiem ieročiem rokās apsolītos lidumus list, sāks savus laikmēģīgos mērķus, piecu latvisko centienu apskaidroti, piepildīt. Lai šī zaļā cerību koka ceļa gājējus viņu lielajā un tāpat grūtajā un atbildīgajā gaitā neatstāj tās ilgas, sajūsma un tā nešaubīgā ticība nākotnei, kas viņiem lika iziet labāku un skaistāku latvju studentu dzīvi meklēt un savai apsolītai zemei tuvi.

Kopēju saprašanos, skaidru latvisku domu un diženus darbus vienotnēm arī turpmāk un vienmēr!

Enriks Aivieksta.

Kas sagaida mūsu jaunatni pēc studiju beigšanas?

Ir divi trafareti, ar ko parasti atvirza bažas un nemieru par mūsu studējošās jaunatnes nākotni. Tie ir: „Izglītības un veselības cilvēkam nekad nevar būt par daudz“ un „Latvijā ir darbs visiem“.

Ar šiem šķietami fundamentāliem atzinumiem parasti noslēdz ceļu uz tālāku diskusiju par arodā izglītotās jaunatnes darba nākotni, vai labākā gadījumā novirza diskusiju ideālistiskā gultnē, noved to pie pārrunām par gara izglītības vērtību, vai arī dod diskusijai dažā ziņā patriotisku noskaņojumu ar to, ka par jaunatnes tālākā darba mērķi

uzstāda Latvijas saimniecisko spēcīnāšanu.

Pret šīm tēzēm, viņu vispārīgā formulējumā velti būtu ko iebilst, ja neskaļ priekšnoteikumus, uz kuriem tās dibinās.

Pirmajā no tām sadzirdamas it kā pagātnes skaņas, kad bij aprindas, bez materiālās eksistences jautājuma, kuņģa īpašumu ienākumi varēja tām nodrošināt bezrūpīgu dzīvi, bet sabiedriskais stāvoklis prasīja arī izglītības; vairāk piemērotas bij filosofijas, literatūras, tiesības un dabas zinātņu studijas, kas asināja gara spējas un vēlāk deva iespēju arī uzsākt diplomāta, vai augstāka pārvaldes ierēdņa karjeru. Šeit bij pilnā mērā pieņemama atziņa, ka neierobežoti ir cilvēka gara apvārkšņi, un augstākais mērķis cilvēka dzīvē ir padziļināt un paplašināt gara atziņas. Šādas aprindas kaut arī sašaurinātas, arī tagad vēl ir ārzemēs. Nevarētu turpretim būt domu starpību, ka ne mūsu zemkopjiem, ne tirgotājiem, ne ierēdņiem, ne maziem un vidējiem namsaimniekiem nav šī zaudētā ienākuma, lai saviem bērniem varētu nodrošināt studijas un apmierinātos ar to, ka universitāte dos tikai gara izglītību. Ar pilnu tiesību tie sagaida, ka ja ne vidusskola, tad katrā ziņā augstskolas nobeigšana dos iespēju viņu bērniem nodrošināt materiālo stāvokli, nebūt nelolot pārspīlētas cerības. Augstskolas izglītībai (runājot še un arī tālāk par man tuvāk stāvošām tehniskām nozarēm, saprotot tās plašākā nozīmē) vajadzētu būt kapitālam, kas nes augļus netikai garīgā apmierinājuma, bet arī materiālās labklājības veidā. Arī mūsu valsts patstāvības problēma ietver sevī uzdevumu, — ar plaši pieejamu izglītību visās pakāpēs atraišt un veidot tautas locekļu jaunradošās spējas praktiskās dzīves nozarēs: tehnikā, rūpniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā-kooperācijā. Domājot par šo uzdevumu, nedrīkstam kaut uz mirkli aizmirst, ka mūsu zeme ir šaura josla starp diviem lieliem mastviem rietumos un austrumos, un mēs no saimnieciskās ārpasaules neesam izolēti. Mūsu saimniecisko rīcību nenoteic tikai mūsu labā griba vai ideālie mērķi, bet saimnieciskā konjunktūra, ražošanas pārmaiņas un preču sadalīšanas organizācija ārzemēs, ko galu galā sajūt plašākas aprindas pieaugošu vai kritošo cenu, arī darba vai bezdarba veidā.

Tēze, ka Latvijā darba pietiek visiem, radusies, nepamatojoties uz statistiku, kādas mums nav, bet gan pieņēmumu, ka izpostītā un nabadzīgā zemē ir liela darba vajadzība. Tēze ir ietverts arī viedoklis, par pašu valsti resp. zemi, kā personificēto lielo darba devēju. Nebūtu daudz ko aprādīt, ka darba vajadzība nav identiska ar darba piedāvājumu; darbu vai bezdarbu nenosaka vis ideālās vajadzības, bet prievātsaimnieciska rakstura darba piedāvājumi un pieprasījumi. Mums jābūt arī skaidrībai par to, cik ir ir darba piedāvājumu, kas atbilst un ir piemēroti augstskolu beigušiem. Pamāca mūs ārzemju piemēri, kur cilvēki pilnīgi saviem spēkiem no ielu slaucītāja vai avižu iznēsātāja zēna kļuvuši par ievērojamiem vīriem, ierosina piemēri, kad studenti nevairās no melnā darba, ir aizkustinājuši mūs mūsu tautas nabadzīgo dēlu cenšanās pēc izglītības agrākos gados. Agrāko laiku un citu zemju piemērus ceļot mūsu jaunatnei acu priekšā, tomēr nav jāaizmirst tās dzīves plašais vēriens, no kuņģa jemtī piemēri. Tas var dot sparū studentam pārdzīvot grūtos laikus, — ja viņa priekšā atveras nepārredzamas perspektīves, kur viņa zināšanas, izturība, uzticība ir tie ieroči, ar kuriem tas var pašķirt sev ceļu.

Šī vēriena mūsu dzīvei, no mums

neatkarīgu apstākļu dēļ trūkst, un pie mums piesaistīties vienam darbam, nozīmē iebraukt dzīves ceļā, kurā virziens un pat augstākie sasniegumi bieži ir jau pašā sākumā pārredzami; uzņemti citu ceļā virzienu nākas grūti, pārmaiņa saistīta ar zaudējumiem un nozīmē dažkārt soli atpakaļ. Tāpēc mūsu akadēmiskajai jaunatnei ļoti svarīgs ir jautājums, kā uzsākt patstāvīgās dzīves ceļu.

Jautājumā par šīs jaunatnes darba izredzēm oficiālo personu un iestāžu valdošais noskaņojums ir bijis neierobežots optimisms, slīktākā gadījumā mierinājums, gan jau pats no sevis viss nokārtosies, vai runājot ar kādas intervijas vārdiem, „gan jau vēders iemācīs strādāt”. Šim noskaņojumam pretīm stāv pašas jaunatnes aprindās pieaugošais neiēriens, nedrošība un neziņa par nākotni pēc studiju beigām. Tiešām, tā studentu daļa, un tāda ir vairumā, kurā nav laikus pratusi vai vēlējusies nodrošināties ar vienu vai otra veida sakariem, studiju beigās nokļūst pavisam nevarīgā stāvoklī. Jaunam inženieram, agronomam, inženieram-mežkopim pirmā kārtā ir vajadzīgs darbs, un otrkārt, domājot par nākotni, tāds darbs, kur varētu izlietot garos studiju gados iegūtas speciālzināšanas, papildinātu tās ar vecāko darbinieku piedzīvotiem un gūtu speciālo praksi, visumā — stāžu. Atstāsim sāpūs sevišķo jautājumu par agronomu iespēju strādāt savās saimniecībās, jo fakti rāda, ka šī iespēja, ja arī pastāv, tad ir izlietota izjēmuva gadījumos. Mēs daudz kārt operējam ar svešu zemju piemēriem un pamācībām, ka cilvēks tiek uz augšu sacensības cīņā, bet mūsu zemē neredzam gandrīz nevienu piemēru, kur vakantu aizvietošanai tiktu sarīkotas sacensības vai speciālo zināšanu pārbaudes; citība un sekmes studijās bieži vien paliek neatzītas, ar kandidātiem tiek dots sāpīgs sitiens, kas neaizmirstas. Cik mums ir iestāžu un uzņēmumu, kur vajadzīgi studēti darbinieki, cik lielas ir šo iestāžu vajadzības. Nav mums attiecīgas statistikas, bet jāsaka, ka tur ietilpst dažas lielākas valsts iestādes un uzņēmumi un nedaudzki privātie, no kuriem vēl lielāka daļa atrodas ciitautibnieku vai ārzemnieku rokās. Mūsu uzņēmumu stiprums parasts ir ne tehniski kvalificētā štabā, ne inženieros-konstruktoros, vai rīkotājos, bet gan uzņēmuma personālā īpašniekā — vai meistārā speciālistā. Mūsu uzņēmumi pārdzīvo vēl pa daļai to laikmetu, ko vācieši pagā-

jušā gadu simteņa beigās nosaukusi par „Meisterwirtschaft”.

Šis laikmets mūsu tautsaimniecībai jo grūtāks tamdēļ, ka viņai jānostājas pretīm ārzemju apvienotai un ar kvalificētu ražošanas aparātu apgādātai rūpniecībai. Zīmīgs ir mūsu akadēmisko ķīmiku starpā izvestās anketas rezultāts, ka no 200 beigušiem ķimikiem strādā speciālozarēs nedaudz vairāk par 10. Izvairties no strupceļa, kur studentus var novest studiju beigās, daži ir mēģinājuši un varbūt arī panākuši to, ka ieguvuši prakti ārzemju uzņēmumos, atstājuši Latviju.

Esmu pilnīgi vienprātis ar J. Grīna kgu, kas („Studenta” № 160) saka, ka studēto spēku pārprodukcija jau tagad jūtama un nākošos gados kļūs ārkārtīga. Tādēļ būtu laiks, ka noteicējas iestādes un personas apsvērtu jautājumu par akadēmiskās jaunatnes izredzēm, bez vieglā optimisma, bet skatītos nepievilcīgi īstenībai tieši acts. Ja vecāki, kā to norāda J. Grīna kgs, vēl sapņo jauku sapni par vieglāku dzīvi, kurā sagaida viņu bērnus pēc studiju beigšanas, tad vainojami būs jo lielā mērā tie, kam ir dota iespēja skatīties pāri un aptvert visas valsts un tautas saimnieciskās perspektīvas. Jaunatnes vilšanās dzīves mērķi, ja tā paliks par masu parādību, var kļūt pārāk bīstama mūsu valsts idejiskam stiprumam.

Padoms studentiem, nedzīties pēc diploma, bet vairāk gatavoties dzīves konkurencei, ir atkārtots, dzirdēts, labi domāts, bet viņa pamatā ir nepareiza uztvere par mūsu studiju iekārtu. Studiju gaitā pie mums diplomu taču gūst tikai pēc speciāla darba arī pēc prakses absolūšanas, kas tieši dod ieročus dzīves cīņā, un pati diploma iegūšana ir pierādījums par absolventa gatavību augstākiem speciāliem uzdevumiem, kā to arī vērtē citās zemēs. Diplomus mums taču neizsniedz par kādiem citiem nopelniem vai ilgādiņu studēšanu.

Var būt gan runa par studiju programmu, mācības plāniem, un līdz ar to par studiju normālo garumu. Te pilnīgi vietā apsvērt vai pašreizējās programmas atbilst Latvijā veicamiem tehniskajiem, agronomu un u. c. uzdevumiem, un vai 6—7 normālie studiju gadi, mūsu apstākļos nav nepiedodama laika un līdzekļu izšķērdība.

J. Grīna tēlotā akadēmiski izglīto-tās jaunatnes darba nākotnes aina ir pavisam neiepriecinoša, bet jāsaka

gan, arī savā ziņā maz ticama. Vis-maz, kas attiecas uz tehniku nākotni tad — sīkrūpniecība, ar inženieri un 1—2 strādniekiem kā normāltips būtu gan, retums pasaulē un taut-saimnieciski neattaisnojami, ka techni-skās fakultātes drīzāk nāktos pārvērst par speciāli arodzaru tehnikumiem. Saimnieciskās un tehniskās fakultātes savu pastāvēšanu var attaisnot tikai tad, ja tās sagatavo darbiniekus un vadītāju posteniem valsts un privāt-saimniecībā. Pārējo darbinieku soga-tavošanai iespējami īsāki un vairāk-sazaroti speciālkursi. Mūsu komunālām un sabiedriskām iestādēm nenoliedzami vajadzīgi darbinieki ar taut-saimniecisku, juridisku izglītību, tāpat vajadzīgi lauku ārsti, agronomi. Šini virzienā tautā iešanas process jau norit.

Atvieglot paredzamo sastrēgumu aka-dēmiskās jaunatnes darba frontē va-rētu, samazinot uz Universitāti plū-stošo strauji, atveŗot tai citas drošā-kas un tuvākas eksistences iespējas ar speciālām arodskolām. Tas ir neatliekams kompetento pārvaldes or-gānu pienākums.

Doc. Arv. Leppiks.

Lauksaimu. fakultāte.

Necietīsim ļaunumu!

„Cilvēka sirdsprāts ir ļauns no mazām dienām” — tā lasām senos vēsturiskos dokumentos. Tā ir senu laiku lieta par ļaunumu, vai uzskats, ka ļaunums atrodas jau pašos cilvēkos un tik cieši saistīts ar tiem, ka tas iz-nīcināms tikai kopā ar pašiem cilvēkiem. Še atrodam līdz ar to norādījumus, kā ar šo īpašību cīnīties. Ļaunums jāno-galina: „Mana roka lai ir pirmā pret viņu, to nonāvējot un pēc tam visu citu roka”. Ja pilsētas iedzīvotāji pa-veuši apgrēcībām un kārdinājumiem, tad pilsēta jāiznīcina ar radikāliem li-dzekļiem: „Tad tās pilsētas iedzīvotājus tev būs nokaut ar zobina asminu un to pilsētu izdeldēt ar visu, kas tur ir.” — „lai tā paliek” „gruvežu kopa” — mūžam. Lai tagadnē un nākotnē būtu mācība, — piedraudējums ļauna ne-darīt vairs: „lai citi to dzird un bīstas un nedara vairs tādu ļaunu darbu tanī vietā.”

Kāpēc tad šo ļaunumu tik nesaudzīgi senatnē apkaŗoja? Jāatzīmē, ka cilvēks pats par sevi vien vēl ļaunumu nedara, it sevišķi kamēr tas dzīvo slēgtu atse-višķu dzīvi, nenākot tuvākā sadarbībā ar citiem, — kamēr tas vēl nav uz-

skatāms par sabiedrisku radījumu. Cil-vēku dzīves attīstības gaitā, izveidojoties sabiedriskiem iestādījumiem un kop-dzīvei, cilvēks nav vairs pilnīgs kungs par sevi un savām egoistiskām iegribām, tam nu nākas rēķināties ar citiem cil-vēkiem, viņa brīvība un darbība tiek ierobežota no visu citu cilvēku brīvības. Lai sabiedrība, ģimene, vai valsts pa-stāvētu ir nepieciešami šo pašu iestā-dījumu dēļ ierobežoties savās iegribās, cilvēkam jāuzpūrē daļa no sava lielā labuma, no savas brīvības, kas tomēr samērā ir niecīgs upuris, salīdzinot ar tiem ieguvumiem, ko tam sniedz sa-biedrība. Nekultūrs cilvēks to vēl neizprot, sadzīves formās tas nav vēl iedzīvojis, viņa darbi nonāk kontrastā ar citu cilvēku rīcību. Šeit tad rodas pirmie konflikti, pirmie sabiedrisko normu un disciplīnas pārkāpumi, tiek kaitēts citu cilvēku labklājībai t. ir jau pirmais ļaunums šai sabiedriskā nozīmē. Kļūst skaidrs, ka sevišķi agrākos laikos nācās grūti cīnīties ar cilvēku antiso-cīālām tieksmēm, ar viņu separāto egoismu, un pašlabuma meklējumiem; šeit varēja līdzēties tikai tāda ceļa, kā piemēroja ārkārtīgi stingrus pretlidzekļus — sodus par pārkāpumiem, līdz beidzot maz pamazām radās un nostiprinājās ieskats, ka viss tas, kas vērst uz sa-biedriskās dzīves grausānu ir ļaunums.

Šie divi nepareizi izprastie labumi — personiskais un sabiedriskais, kā arī nespēja vai arī nevēlēšanās atrast viņu pareizo sintesi ir galvenām kārtām visu ļaunumu cēlonis, kas noved pie at-kārtām sadursmēm. Sabiedrībai attī-stoties, izveidojoties, attīstās gan arī pats cilvēks, viņa daba kļūst vairāk sa-biedriska, viņš sāk vadīties no zināmiem etiskiem principiem un pienākuma ap-ziņas, bet visā visumā ļaunums it se-višķi atkal pēķaŗa laikmetā nav ma-zinājies, viņš ir tikai pārvērties, pie-ļiemis citādas, vairāk sarežģītas formas, tik vairāk maskētas, ir grūtāki saskatāms. Vai ļaunums viņa dažādākās variācijās atkal netriumfē ik uz soļa, kā politiskā, sabiedriskā, saimnieciskā, tā arī kultūralā dzīvē? To taču nevienam nevarēs no-liegt? Kāŗa laikmets satricinājis cilvēkos viņu morālos pamatus, satricinājis ticību labākai ilgstošai dzīvei un ko-pekļai labklājībai, parādījis dzīves otru kailo — neejdzīgo pusi, kas visu ap-rija, nopostīja, kam nekas nebija svēts. Kas gan ir pēdējā laika ļaunuma vei-cinātāji, spekulanti, panamisti etc., ja ne drausmīgie pēķaŗa egoisti, kas dzīves mantas un baudkāres alkstoši, savu per-sonīgo labumu stāda visas dzīves priekš-

Milda Ziedīņa.

Nemiers un vientulība.

Es pati nezīnu, ko mīlu vairāk: vai nemieru, kas visam pāri trauc, kas dzīvē viņa arvienu vairak un neprātīgi cīest un mīlēt sauc?

Vai arī vairāk mīlu ilgas svētas, kas mani sūpjiem vientulībā vij, kas maldos neviļ, dziedē dzīves rētas, un aizmirst ļauj, kas lieks un neglīts bij?

Un liekas, ka nekad es nezīnāšu, kas būs pār mani pilnīgs valdnieks: sirds nemieru es mūžam neatstāšu, un vienmēr būšu ar vientulnieks.

Personība*).

Vārdu personība tagad bieži lietojam, un ar to saistās priekšstats par ko cēlu un vērtīgu. Bet kas personība īsti ir un kā pie tādas tikt? Atbildi meklējot varētu aizrādīt uz radniecīgo izglītības jēdzienu. Arī te grūti dot kādu definīciju, lai gan lietas būtība liekas diezgan nēpārprotama. Izglītības jē-dienā kāds asprātīgs autors esot no-skaidrojis sekošā kārtā: kad cilvēks visu aizmirst, ko viņš mācījies, tad tas, kas viņam no mācīšanās vēl atliek, esot izglītība. Varbūt līdzīgā kārtā varēsim pieiet jautājumam par personību. Ja cilvēkam visu atņem, kas tam ir, tad vēl atlieks viņa personība. Ar to mēs būtum sacījuši, ka personība ir no cilvēka neatdalāma, ir cilvēks pats. Tomēr ne katru cilvēku jeb personu dēvēsim par personību, šo goda titulu attiecināsim uz cilvēku tai gadījumā, ja viņš kā indivīds ir īpatnējs un, ja šī īpatnība ir vērtīga. — Šopenhauers, runādams par cilvēkiem, kuŗu nozīme nezūd gadu

simteņos, saka, ka daba tamlidzīgu no-zīmīgu indivīdu veidojusi, salauzot formu, t. i. neradot vairs citu, viņam līdzīgu indivīdu. Te būtu, lai gan pārs-plētā kārtā, diezgan zīmīgi raksturota personība, zīmīgi šādā ziņā, 1) ka no personības izstāro pozitīvi spēki, kas ceļ savu apkārtni ilgstošā kārtā un 2) ka personības jēdziens nav piemērojams šabloniskiem cilvēkiem, kam nav nekā īpatnēja, vai arī, kas nedrīkst savas īpatnības izpaust un aizstāvēt. — Ja uz uzstādīto jautājumu tā skatāties, tad, protams, personība ir augstākais, ko varam sasniegt.

(„Höchstes Glück der Erdenkinder ist doch die Persönlichkeit.” Gōte.)

Tāpēc arī jaunatnes uzdevumu starpā pirmo vietu iejems pienākums izvei-doties par personībām. Bet vai tas iespējams un kā? Te bez šaubām ir liela grūtība, jo personība ir kas re-latīvi stabils, un cilvēks sevi nevar pār-rādīt, kālab par personību nevar tikt tadā kārtā, kā tiek par mērnīku vai pasta ierēdni, vienā dienā šo arodu pienākumus uzņemoties. Un tomēr! arī nupat minētās profesijās nevienu neatzīs par pilntiesīgu un derīgu dar-binieku, kas nebūs šiem arodīem soga-tavojies, izkopdams savas arodnie-ciskās spējas dažreiz gadiem ilgstošos priekšdarbos. Bet ja personība ir daudz augstāka par visām profesijām, vai ne-būs tīri dabīga lieta, un arī viņa bez pūliņa un pašaudzināšanas netaps piln-veidīga? Zināms, pamatvilcieni garģā seŗā jau paliks tie, kas viņam no dzim-šanas iet līdz, un tos noliedzot nevarētu runāt par istu personību, bet tik par lieku ģīmi, par personību imitē, tomēr nedrīkstam nolīgt arī lielo nozīmi, kas šini lietā piemīt pašizveidošanai. Ne velti saka, ka ieradums ir otra daba. Ar to, zināms, nav sacīts, ka ieradums

varētu cilvēkam to dot, kas viņa dabā nemaz nav; bet gan, ka cilvēks pats savā dvēselē var vienas spējas kā dziņas izkopt, otras aplāpēt. Un ja nu kāds gribēs tikt par pilnveidotu cilvēku jeb personību aprādītā nozīmē, tad viņam būs jānostaigā ilgais un grūtais paš-norūdišanās ceļš, kultīvejot paša dvē-selē labākās īpašības, izdarot pašam iekš sevis dziņu izlasi. Nebūs lieki pieminēt, ka citu cientsjamu cilvēku piemērs šini ziņā mums atdara acis, kas tīri ir vērtīgs, vai kuŗā virzienā būtu vēlama personības attīstība. Taisni šini apstākļi dibinās lielu personību nozīme sadzīvē. Tās it neko nedarīdamas, var daudz darīt, jo viņu paraugam grib jaunatne sekot arī nesukubināta. Ši ir tā dižciltība, par ko Šillers kādā distichā izsakās, ka arī tikumu pasaulē esot savas augstākās kārtas: zemie slāņi maksājot ar to, kas tie esot. Cienīgi paraugi atraisa jaunatnes pozitīvos spēkus, palīdz tai atrast sevi. Tālab arī nevarēsim labu cilvēku tuvumu un iespaidu vērtēt pārāk augstu, un īpaši izredzoties amata vīrus un audzinātājus, būs jādomā par to, vai viņi spēš dzīvos spēkus raisīt jeb vai viņu piemērs smagi uzgulsies plaukstošās dzīves spīrgtiem digļiem. Ne velti cilvēku apspriēŗ pēc tās sabiedrības, kuŗā viņš turas, un īpaši jauns cilvēks nebūt nevarēs nomatīt tos iespaidus, kas uz to iedarbojas no vecāku un spējīgāku cilvēku puses. Tādēļ jaunatnes un visas tautas nāka-mības labā jāvēlas, lai visās vietās, no kuŗām iet stiprāki iespaidi tautā, nāktu vīri, kas ir parauga cienīgi. Varētu pat apgalvot, ka sabiedrība nedrīkst žēlot nekādu upuri, lai saistītu savā vidū šādus spēkus, ir liela starpība, vai no re-dzamā vietā stāvošā vīra gaisma izstāro jeb garīgi iztvaiko. Piemēra dēļ aizrādu tik uz amata personu nozīmi. Daŗā paga-

* Ar autora laipnu atļauju pārdrūkājām no mēneŗ. „Jaunatne” № 1. 1930.

galā. Cilvēkiem, kas bija padoti iznīcībai un nāvei, ir dota atkal iespēja dzīvot, jo karš ir beidzies, un ir atkal iespēja jemt no dzīves ko tā dod. Vis-sāpīgākais te ir tas, ka cilvēks, kas pie jaunuma pieradis, attaisno netikai sevi pats, bet pamudina citus uzskatīt šo jaunumu par mūsu dzīves sastāvdaļu. Aizmirsts galvenais, ka ar šādu rīcību viņi paši rok sev kapu, jo, kā jau redzējām, neviens sabiedrisko iestādījums tā pat kā pati sabiedrība un valsts nevar pastāvēt, ja neievēro nepieciešamās normas, ja savu personisko labumu uz-upurē sabiedriskam, ja nešķiro cita vai valsts labuma no savējā. Netieši mēs esam par daudz pie jaunuma pieraduši, mēs vienaldzīgi noskatāmies kā daždiem valsts manta tiek izsaimniekota, vienaldzīgi noskatāmies uz vienu otru panāmu, klusējam par politiskām aizkulisēm, klusējam par mūsu jaunatnes pagrimšanu un tukšumu... Un netikai klusējam, bet arī nedz ko darām, lai šis nebušanas novērstu, lai kādreiz būtu citādi, un galvenais, lai šis bēdīgās parādības neatkārtotos. Jaunums pats bez soda, bez stingriem pretspaidiem neizzūd, bet gan vairojas. Par to mēs arī maz esam domājuši. Sīkas lietās un pārkāpumos mēs gan protam atrast likuma burtu, bet "lielās lietās" bieži vien paliek nenoskaidrotas un apgulstas, lai pēc tam varbūt atkal izpeldētu no jauna. Un tad šī bezgalīgā kautrība un iecietība pret jaunumu, šis kompromisa ceļš visās domās un uzskatos, šī bezgalīgā atkarība un mīkstāulība uzskatu aizstāvēšanā un jaunas labākas dzīves veidošanā. Arī uz mūsu nākotnes dzīves celējiem un veidotājiem studentiem varam likt mazas cerības, viņi vispār maz redz un jūt mūsu sabiedrības darbā, diezgan tie seko veco jaunumu piemēram un priekšzīmei. Daži studentu novirzieni mīl šo jaunumu, mūsu sabiedriski — kultūrālā dzīvē atbalsta un pat veicina. Taisni studentiem būtu šīs parādības kritizējamas, apskatāmas, taisni viņiem pasivitates vietā būtu jāpaceļ balsis un jāspējo solī labākas dzīves un lielākas taisnības garantijai.

Ja nu, diemžēl, tas tā nav, ja neprasam vēl tikumisku un ētisku cenu mūsu atbildīgiem darbiniekiem, bet ļaujam lai visu noteic nauda, "onkuļi" un piemērošanās spējas attiecīgo partiju morālei, tad mūsu valstij būtu jāspējo gan stingrāki solī jaunuma novēršanā. Lai mūsu nikuļojošā saimnieciskā dzīve atdzimtu, kā viens no svarīgākajiem priekšnosacījumiem būtu

jaunuma izraušana un izskaušana pašā sākumā. Visbargākos sodus par pierādītu noziedzīgu mācību vai nelikumību, par tiesību pārkāpumiem un blēdībām vai savas varas un tiesību noziedzīgu izmantošanu.

Tikai tad jutis arī atbildību par saviem darbiem valsts un sabiedrības priekšā, tikai tā galvenām kārtām panāksim godīgu un nesavtīgu rīcību mūsu demokrātiskās valsts nostiprināšanā un izveidošanā. Mēs ne tikai nedrīkstam būt iecietīgi pret jaunumu, mums jāapzinās, kā jaunumu mēs nepavisam nedrīkstam ciest. Ja to panāktu, tad būs nozīme strādāt tiem nacionāliem spēkiem, kas skaidrā mērķu apzinībā, sadarbībā un nesatricināmā ticībā nākotnei ziedos savus spēkus un darbu mūsu valsts atbrīvošanai no svešautiņu iespaida un pēckara apstākļu vērdošanas.

Un es gribētu beigt ar Nicēses vārdiem, kur Saratustra izsakās par vecajiem un jaunajiem bauslības galdīņiem. "Kālab tik ciets? teica reiz uz dimantu virtuves ogle, vai tad mēs neesam tuvu rada!" Kālab tik mīksti? Ak mani brāļi, tā jautāju es jums: vai tad jūs neesat — mani brāļi? Kālab tik mīksti, tik izvairīgi un piekāpīgi? Kālab tik daudz noliedzības un mīkstāulības ir jūsu sirdīs? Tik maz likteņa jūsu skatā? Un ja jūsu tvirtums negrib spulgot, šķaidīt un graizīt: kā gan jūs reiz varētu ar manīm uzvarēt un radīt? Ja, tie, kas rada, ir cieti! Pavisam ciets ir vienīgi tas cēlākais — tas ir nelokāms. Šo jauno galdīņu, ak mani brāļi, es izkaļu pār jums: topiet cieti!" cand. oec. F. Hūns.

Vēlēšanas Mākslas Akadēmijā.

Ši gada 10. un 11. febr., Latvijas Mākslas Akadēmijā notika akadēmijas audzēkņu jaunās padomes vēlēšanas. Vēlēšanu komisijai iesniegtas 5 listes; neievēroto formālitātu dēļ pie saraksta sastādīšanas, tika noraidīta viena — pirmā kursa kandidātu — liste. Tādā kārtā vēlēšanās izgāja tikai 4 saraksti.

Šinī sēstestri no visiem apm. 300 akadēmijas audzēkņiem un brīvklauštājiem, aktīvas un pasīvas vēlēšanu tiesības baudīja 250 pilntiesīgi audzēkņi. No tiem dalību faktiski, vēlēšanās, jēmuši tikai nepilni 150 — pret 180 līdz 190 pagājušā gadā. Ievēlēti ir: no II. un III. kursa saraksta № 1 — (1) Kalmitis; korporācija "Dzintarzemē", № 2 — (2) Krauze un Rozenbergs; kreisē

№ 3 — (2) Eglītis, K. un Cepure un no saraksta № 4 — (2) Jegers un Zvirbulis. Jaunā audzēkņu padome uz pirmo sēdi sanāks šī mēneša 25 dienā. X.

Uz nākošā gada diplomdarbiem izraudzīti: prof. J. R. Tilberga fig. meistardarbnīcā — 13 diplomandi; prof. akad. V. Purviša dabassk. meistardarbnīcā — 3 diplomandi un prof. K. Rončevska — tēlniecības meistardarbnīcā — 3 diplomandi. Kā eksāmenus u. c. saistības jau galīgi nokārtojušie pie diplomdarba uzsākšanas pieļauti pagaidām vienīgi 4 figurālisti: Šterns, Viduks, Mazurs un Grube. X.

Māksla.

Mākslinieku biedrības "Radīgars" izstāde.

Pie "Studentā", līdz šim vēl neminētām izstādēm pieskaitāma nesen slēgtā, jauno mākslinieku — akadēmijas audzēkņu biedrības "Radīgars" darbu izstāde. Šīs biedrības neizdevīgais nosaukums "Studentā" jau reiz ir atzīmēts.

Ko tad rāda "radigariēši"? Patiestībā, nekā jauna! To pašu autoru darbi, paraleli, bij redzami arī akadēmijas izstādē. Jāatzīst, ka, šē muzejā, viņu darbu kvalitātes līmenis neuzrāda augstāku pakāpi par otrā izstādē redzamiem. Varbūt, ka nākotnē mums būs izdevība saskatīt, vismaz, tos šķietamos īpatnību vilcienus, kas šai grupā ir apvienojusi nedaudzus akadēmistus. Tagad vēl tie ir neskaidri.

Vienīgi Strazdiņš, šķietas, starp "radigariēšiem" apzināti patvaļīgākais esam. Tāpat, akadēmijā neilgu laiku sabijušais V. Zvaigzne. Pārējie, ar Štelmacheri un vienību priekšgalā — akadēmijas izstādē vien atrodami, liekas, būtu grūti saskatāmi un atšķirjami.

Latvijas vācu mākslinieku Biedrības izstāde.

Gadu no gada, šis mūsu mākslas minoritāte elements, kas savu bālo dzīvības elpu velk vācu mākslinieku biedrībā — arvienu vairāk un vairāk iztvīkst. Ir tādas dzīvojošas saules, kuŗas šo aprindu māksliniekiem, liekas, trūkst jau pašos pamatos. Tas ir tās zemes spēks, kuŗas pamatu zem savām kājām viņi isti nesajūt. Tālab arī vācu mākslinieku izstādēs tik lielā mērā jūtams vecmāmiņu roku darbu gars. Tas viss, ko tur redz, ir it kā nespēka šļupsti, ko pat jauno atvasu resp. vēl "mūsu" akadēmijā redzamās,

Paskaidrojums par izrunu, nozīmi, vietu

izlūdzos šādiem vārdiem: tēgt, tēnēt, tērgāt (ies), tērpāt, tērst, tērzgāt, tēvot, tēzgāt, tēns (akūz. tēni), tēgas pazīņot, tēme, tēmeklis, tēmīgs, tēne, tēnot, tēja, tēņš, tērgēties, tēriņš, tērka, tērksēt, tērksētnes (Veselis), tērpa, tērpelis, tērse jeb tērze, tērsēt, tērza, tērzīgs, tēvacis, tēvonis, tēznes jeb teznes, tērmis, tērs, tīkus, tīreklis, tīšāt, tīcens, tīcināt, tīlvīkis, tikai, tīkatne (ar ī?), tīkrs, tīlandas jeb tīlandas, tīlāji, tībot, tīkāt, tībite, tīlcināt, tīleklis, tīlēt, tīlksēt, tīlkoties, tīllēt, tīllināt, tīlt, tīlāt (ies), tīma, tīmaļa, tīmajāties, tīmba, tīmbot, tīmeklis jeb tīmeklis, tīmmīgs, tīmot, tīraža, tīrkslis, tīrkša jeb tīrkšs, tīrpains, tīrpināt, tīroties (Veselis), tīrzas, tīrzt, tīst, tīslis, tīterēties, (ar ī?), tīterot (ar ī?), tīcis, tīmst, tīmt, tīņāt, tīrāt, tīrpāt, tīrt.

Rīgā, Ģertrudes ielā Nr. 3.

J. Endzelīns.

diezgan apdāvinātās, Veit j-kdzes darbiņi nespēj atdzīvīnāt. Vairāk iedderīgs ir korrekts — nemainīgais Krauss ar saviem sausiem pastaju portretiem.

Al. Štrāla 25 g. jubilejas izstāde.

Ir zīmīgi, ka jaunā mākslas zālona direktors Altbergs, savu pasākumu uzsākot — atveŗ darvis vienam no mūsu mākslas pirmo skolas gaitu gājējiem — Al. Štrālam. Štrāla jubilejas izstāde, neviļus izsauca atmiņā Blūma mākslas skolu, kuŗā mācījušies visi mūsu vecākās paaudzes mākslinieki, kas nespēja sev atļauties plašāku izglītību Pēterpils akadēmijā. Daudzi no viņiem vairs nav starp dzīvajiem; palikuši vai vienīgi Al. Štrāls ar J. Jaunsudrabiņu, kā vairāk vēŗ jēmamie. Ipaši Štrāls savos darbos spējis vēl uzglabāt respektējamo mākslinieka sirsniņu, kuŗa kādreiz viņam tādā mērā solīja gatavības avansus. Jaunsudrabiņam šīs īpašības tādā mērā grūtāki pierakstāmas, jo viņš jau paspējis pierādīt savas dalāmības spējas. Al. Štrāla darbu izstāde, kuŗas apmeklēšanu saistīja tikai nedaudzus mūsu mākslas cienītājus, savā noslēgumā papildinājās ar interesantām vēsturiskām piezīmēm un atmiņām par Štrāla laika biedriem — ar kuŗām, nelielo auditoriju, iepazīstināja V. Penģerots.

M. Dobužinska darbu izstāde.

Al. Štrāla jubilejas izstādei — Altberga mākslas zālons ir pievienojis vēl otru suvenīru — M. Dobužinska darbu izstādi. Štrālam bija izsūkt atmiņā Blūma mākslas skolas laikus, Dobužinskim — krievu mākslas vē-

nenāks prātā domas, ka vīra augums nebūtu jau bērna personā visā lielumā noteikts. Tomēr nelūkojot uz šo sakarību, vajaga paiet gadiem, līdz bērna vietā stājas vīrs. Tā, acīm redzot, ir bērna dvēsele dotās iespējamības izveidoties par personību arī nevar realizēties uz burvja mājienu, bet vajaga ritēt dienām, paiet gadiem, līdz iepriekš iezīmētais personības veids sāk parādīties.

Pēc vecas gudras pasakas, lai dvēseli atsvabinātu, ir vajadzīga ilga pacietība. Daiļā jaunava ir apburta par vānu, un cilvēka veidu viņai var atdbūt jauneklis ar to nosacījumu, ka viņš veselās trīs naktīs pacieš visādas mocības bez vārdiem. Pasaka zin teikt, ka jaunavas glābējs, 2 naktīs mocības tiesām izturējies, bet trešajā esot ievaidējies. Tad nu nākamā dienā viņš dabūjis jaunavu redzēt atbrīvotu un skaistu, bet viņai bijusi vēl vārnas aste. Arī personību neatvabinās no kustoniskiem liekiem elementiem, ja viņas dēļ gribēs ciest tik 2 naktīs. Vajadzēs arī latvju jaunatnei brūņoties ar pacietību un vīrišķīgu izturību, lai nokrātītu no savas patiesās dabas visas liekās astes. Varbūt būtu atļauts uz šo lēno izveidošanās darbu attiecināt veco bībeles vārdu par augļu vešanu ar pacietību; gluži kā tīrumā, kur grauds dīgst, sazeļ sējā, cieš ziemas salu un aug atkal tālāk, līdz vārpas nosveras graudu pilnas. Tie nav lēcieni, tas nav vienas dienas darbs, bet te ir pilnīga analogija ar dabu.

Bet šai analogijai ir vēl kāda cita puse. Varam droši teikt, ka no iesētās sēklas atkarājas, kādu labības sugu pļausim; varam vēlreiz atkārtot, ka vīra augumu zināmā mērā nosaka bērnis, bet patiestība ir arī, ka ar selekcijas palīdzību iekopj no tās pašas labības sugas arvienu augstākas šķirnes, un kā to pašu augumu var no-

rūdīt un izdaiļot, var arī vājināt un izkropļot. Neviens gan neliegs, ka veselīga un precīga dzīve, normāls darbs, saprātīgs sports padara ķermeni vingru un daiļu, kamēr nesātība un pārmērības to bez laika sagrauž.

Tautas dziesma gan dižojas: Es neiešu ļaužu dēļ Dreijāt savu augumiņu, bet patiestībā arī augums ir dreijājams, tas ir, kopjams, glītojams, un ja arī ne ļaužu dēļ, tad taču kā pašvērtība. Un gluži tāpat tas ir ar mūsu garīgo barību: viņš paliek tais robežās, ko tam nōvelk iedzimtībā dotie faktori, bet cik daudz vēl ir iespēju šo robežu aplokāt! Tā varam iedomāties, ka cilvēka temperaments paliek agrākais, bet dzīves konkrētie mērķi pamazām pārvēršas. Tad pārmaiņa ir apmēram tāda, kā kad algebrā lielumi paliktu tie paši, tikai plus un minus zīmes būtu pārmainītas. Bet gala rezultātā taisni šīm zīmēm var būt vislielākā nozīme. Tā tad droši vien neviens nebūs veltī pūlējis, kas savu dzīves piramīdi cenšas ikdienas pacelt augstāku: ja arī vienas dienas pieaugums būs tik mazs, ka to ir saskatīt nevarēs, galā piramīde būs tomēr kāpusi uz augšu, un taisni šī kāpšana, ne viņas apmēri, padara mūža attīstību par pozitīvu vai negatīvu.

Visur pieprasā labus aroda pratējus, un kas tos nenovēlēs arī mūsu tautai! Bet personība tura rokās arī arodu atslēgas, jo maz gan varēs būt, — ja tas vispār ir iespējams — to arodu, kur galu galā arī aroda darbs neatkarātos no personības, ciktāļ tai ir pienākuma izjūta, pašaieliedzība, labvēltība etc. Arods ir daļa, fragments; personība ir kas vesels, iekš sevis nōapaļots un tāpēc jau par daļu pārāks. Atsevišķās spējas ir ieroči, bet gars,

kas šos ieročus cilā, iemiesojas izveidotā autonomā personībā. — Šī raksta nolūks arī ir, latvju jaunatnei atgādināt, lai tā par personībām veidojamās, iegūtu šinī ceļā savu patieso personīgo seju un savas garīgās dzīves autonomiju.

Doc. L. Bērziņš.

Nu man drīz būs jādresē...

Un notikās, ka es devu naudu, bet to pretīm neņēma. Pats par saviem septiņdesmit latiem es lūdzos, bet tie bij un palika manā kabatā un maksāšanas zīme kanceļjas kartīnā. Liela un gaŗa bij mana uopūta, bet tā nekustināja jaunkundzes sirdi un velti tā iespraucās dekana kabinetā.

— Minimums, ja, pagarinājums, ja, bet pagarinājuma pagarinājums šoreiz nē, un vēlreiz nē. —

Jem savas mantiņas un staigā, bet kur tu iesi, ja ceļā nezini un ej kur iedams, visi uz kaja pārvaldi iet.

— Vesels?

— Nebūt ne! Tukšums galvā, caurums pakausi, kas par vienu ausi iekšā, tas pa otru ārā, kas iekšā būtu, tas laukā nenāk. Smagāku barību nesagremo, mēle grantaina nelokās, deguns analīzi nepazīst, acs govju sugu neatšķir. Jātiekam par isu, dižgabalniekam par vieglu, kājnīekam par vāju un tā tālāk un tā tālāk —

— Derīgs!

Cik blēdīgi tie vecāki, kas dēlus audzina.

— Palieliet sveikas kolbas un rortotes. Ne es jūs karsēšu ne kveldināšu, ne jūsu drumsas uz kasti nesīšu. Jūs šķidrumi, jūs bez vainas vaingtie, maisītie, vienotie, cits jūs sildīs, cits garinās, cits filtrēs, cits jauks un dažādas "drapes" klāt pili-

nās, es likšu mieru jūsu "noslēpumiem". Dzivojiet veseli, skābes un sārmī, manas bikses jūs vairs necaurumosat, manus pirkstus nededzināsiet un ravētājas izskatā nekrāsosāt. Un tu "kristīgais" gaisis paliksi bez manis tur, kur mans deguns vairs nerādīsies.

Uz neredzēšanu tuša un rasnes, ne es jūs vilkšu, ne pindzelēšu, ne laukā kasišu. Jūs plūdāt, kad gribējat, bet kad vajadzīgs netecējāt. Žūstiet tad nu pudelē un rūsiēt kaktā vai atvilknē. Un, tu līnē, tu vilki tās strīpas, kuŗas asistents nostu strīpoja, tevi es pametu tavam liktenim. Būs zīmējumi, būs būves, būs fabrikas, būs inženieri, bet es nebūšu viņu vidū.

Prieks jūs pamest sugas un pasugas, šķiras un šķirnes. Lai sēj, lai pļauj, lai slauc un sviestu taisa, ne es tas slaucejš ne slaucamais, ne sējējs ne pļāvējs. Ne es vairs puķītas plūksu, ne kukaiņšus mērdēšu, ne labību vētīšu, ne kokus mērošu.

Tu, pant un paragraf, biji tas vainīgais, kas man piešuvies. Ar tevi es vairs negribu būt pa draugam. Gan gāju tev apkārt likumiem, bet arī šo ceļu tu nogriezi. Citiem es būtu tevi piepasējis, un tu man pašam kaklā uzmaucies. Es gribēju būt tas skroderis, bet cits man ar tevīm kareivja mundierī piešuva. Ne es, bet senie romieši, vainīgi tavu grūtumu radīšanā.

Ardievu visas vietas, lai kur es ar būtu savu kāju spēris, vai smadzenes pūlējis. Piedodu jums šķēršļi un kavēkļi, manas klupšanas cēloņi. Lai ir grūt, vajag spēti.

Pereat diabolus, nu ardievu Vidzemī!

Klibjānis.

sturē kadreiz tādā mērā savijņojumu ienesušos „peredviņņikus.“ Tikai, šķiet, varētu šie tomēr atzīmēt mazu interešu starpību — domāju, ka Štrāla nozīmē mūsu mākslas vēstures attiecīgā posmā šeit vairāk nozīmīga nekā krievu mākslas reprezentanta Dobužinska darbos. Ja mēs šo laikmetu pārskatītu, viņas labākos paraugus priekšā stādītu, līdzīgi Rīgā redzētām valšķu izstādēm, jeb ārzemēs praktizējamo skolu un laikmetu izstādēm, tad vēsturiski tas vēl būtu interesanti. Bet šīn gadījumā Krievijā kādreiz tik slavenais Dobužinskis mums pat izliekas tāds, kas maz ierosināšs vai pamācošs. To jauno ceļu iezīmju, ko kāds godājams krievu akadēmiķis, kādā krievu laikrakstā apgalvo esam saskatījis, pie labākās gribas — nākas grūti ievērot Dobužinska darbos.

Venator.

Nacionālais teātris.

„Seviljas Zvaigznē“ Nacionālais teātris pārcēlis mūs uz 13. g. s. tāpēc arī drāmas idejiskā puse nav mums tik tuva. Te ir viduslaiki ar viņiem raksturīgo romantismu un goda jēdzienu. Pēdējais ir pamats uz kā balstās visa luga un tikai iedzīļinoties tā laikā psiholoģijā, var saprast, kā tā paša goda dēļ, kuŗš no vienas puses uzskatīts kā cilvēka augstākais tikums, var upurēt taisnību, mīlestību un pastrādāt drausmīgākos noziegumus. Modernā cilvēka jēdziens ir gandrīz pilnīgi pretējs.

Tāpēc arī drāma baudāma vairāk kā vēsturisks materiāls un interesanta kļūst, parādot tik daudz cildināto un ne mazāk apkaroto viduslaiku bruņnieciskumu patiesā gaismā, kur viss cilvēcisais tiek samīts garīgi tukšajā un komisku aizspriedumu pilnajā konvencionālo normu purvā.

Aktieru spēle nevisai harmonēja ar lugas garu un vietām likās pārāk robusta tā Špilberģes kļiedziens, dzirdot par brāļa nogalināšanu traucēja, bija varbūt pat vulgārs. Vairāk pārlicināja Šaberts un Lagzdīns.

Rūd. Prūsis.

Mūzika.

Pēdējais simfoniskais koncerts Nacionālā Operā bija vērtīgāks kā iepriekšējie. Bethovena III. simfonija vien jau atsvēra pārējo programmas daļu. Sevišķi otrā un pēdējā daļa noskaņojuma ziņā, izneša pazīstamo skaņdarbu visspožākā gaismā. Šnefogta īpatnējais pirmās daļas uztvērumu patiešām šo akadēmiski klasisko simfoniju izturēja tādā garā, kur skatstam ir arī brīnišķīgs saturs. Otrs koncerta smaguma punkts bija Sen-Sansu klavierkoncerts, kuŗa klavierpartiju spēlēja Zigrīda Šnefogt. Cienījamā pianiste tomēr nevar pretendēt uz karalienes godu, jo spēlēja daudz manāmu

defektu, kā neprecizitāte pārģerienos, nervozitāte spēlē, kas izsauc redzamu nedrošību. Bet lielisks koncertu diriģents izrādījās pats Šnefogts, parādot, ka īsteni vajaga koncertu diriģēt. Neļaujot ne reizi dominēt orķestrim pār klavierēm, jo zīmīgi izceldams ļoti patieciņo klavierpartiju; bet reizē arī parādot orķestrim raksturīgo pavadījumu. Šnefogts kopā ar kundzi parādīja Sens-Sansu no pozitīvākās puses kā parasti esam to dzirdējuši. Abi mākslinieki saņēma daudz suminājumu, par kuŗiem pateicās koncertante ar piedevu.

Sen nedzirdēts bij Mocarta Andante stīgu orķestrim-kuŗā noskaņoti Apoloniskais izpildījums sēstīja Bethovenu ar Sen-Sansu. Kā jaunumu dzirdējam Faja svitu no baleta „Trijstūrainas cepures“. Kompozīja moderna, bagāta ar temperamentu, koloritu — orķestrācija efektīgi spilgta, tomēr ļoti mūzikāla. Trīs isieposmi raksturoja spēju apdāvināto komponistu no tādas puses, kur skaņpradis zin, ko viņš grib un arī to panāk.

Ir tomēr jāpriecājas par ļoti noskaņoto programmu un arī par labo noskaņojumu.

E. Grīnvalds.

Aizrādām interesantākos koncertus:

20. II. Cecilijas Hanzen vijolkoncerts tiem, kuŗi ciena vijolmākslu. Fr. Lista cienītājiem nopietus koncerts būs 25. II., kur slavenā Buzoni skolniece Otto-Dreivs spēlēs vienā vakarā visas „12 Etudes d'exécution transcendantē“. Ieteicam operu cienītājiem noklausīties Pučīni „Turandotu“. Operā sevišķi spoži izcelts orientālais kolorīts, harmonijas jaunlaicīgā, saturs saistošs. Kaut arī dziedājumu partijas ļoti grūtas un starp mūsu operdziedojumiem grūti atrast tik pilnīgi gatavus izpildītājus, kādus prasa Pučīni meloss, tomēr atbildīgajās lomās Gotharda-Berkinda un Arnolds Jekabsons tiek sekmīgi un pat ar labiem panākumiem galā.

E. G.

Sports.

Latvijas meistarsacīkstes slēpošanā 15 km. distancē notika 16. janvārī Cēsu apkārtnē. Sacīkste beidzās ar studenta Riekstīņa uzvaru, kas veica distanci 1 stundā 15 min. 4,5 sek.

US basketbolkomanda meistarturnīra 2. pēdējās spēlēs uzvarēja Latvju Jaunatnes komandu ar 35:30 un Amatieru ar 37:17. Pārējām uz meistara

nosaukumu pretendējošām biedrībām US komandas panākumi ir kā dadzis acīs, un tās lieto no amatieru sporta redzes viedokļa pilnīgi neattaisnojamus līdzekļus. Ta, 16. janvārī notikušās sacīkstēs starp JKS un LJ, abas vienības, līdzīgi profitckstoņu sacīkstēm cirkū, jau iepriekš bija vienojušās, ka sacīkstei jābeidzas ar JKS komandas uzvaru, jo tad pēdējai vēl ir izredzes atņemt US I. vietu. Ta ka tagad US un JKS ir vienāds punktu stāvoklis (6 uzvaras un 2 zaudējumi), tad abām vienībām būs vēlreiz jācēnās meistara nosaukuma dēļ.

K. A.

Studentu organizācijas.

60 gadi

vienas paaudzes dzīvē ir vesels notikums, jo 60 gadus katrā paaudze spēj augot atstāties un sevi izteikt. Šajās dienās atzīmējusi 60 gadus savas attīstības gaitās pirmā vecākā un respektablākā latvju stud. korporācija „Lettonia“

Viena paaudze 60 g. atpakaļ, ieejot dzīvē, pavērusi sev ceļus piesavinoties ciittautu ierašas un sadzīves veidu. Jo viņa dzīvoja Baltijas provincē starp citām tautām, kad neviens pat atklāti nesapņoja par patstāvīgu, neatkarīgu valsti. Un prasī šāda atklāta sapņa pārdošību tagadējā paaudze no agrākās nevar.

Izejot tieši no aizvadītiem 60 gadiem, neviens nevar celt iebildumus, reiz ir bijusi tāda prasību motivācija. Bet mainoties laikmetam, mainās arī paaudzes — pārveidojas motivācija. Aizgājušā paaudze, aizvadītie 60 gadi liek gaidīt, ka ar jauno paaudzi nāks citā prasību motivācija. Un ja to mēs arī nesagaidītu, tad tomēr mūsu sirsnīgākais novēlējums nākošos 60 gados, lai pirmās un vecākās korporācijas dzīvē — un līdz ar to visu pārējo, — notiktu prasību pārveidošanas. Tad — zaļš, zils, zeļts — zeļts! savā pirmatnējā skaistumā. Jo katram laikmetam sava paaudze, katram momentam savs ģenijis!

16. febr. L. Ū. Stud. Att. b.-ba. svinēja savus 4 gadu pastāvēšana svētkus, Latv. b.-bas telpās. Bij ieradusies Lietuvas un Igaunijas pārstāvji, filistri un daudz viesu. B.-bas priekšsēdētājs A. Prāms sniedza pārskatu par b.-bas darbību. Atturības kustība izplatījusies visos sabiedrības slāņos. Biedrība nodibinājusi plašākus sakarus ar Lietuvu, Igaunijas, Somijas, Norvēģijas un Zviedrijas Stud. Att. biedrībām, sariņkojis kursus, kas dēva labi sagatavotus lektorus, atturības kustības propagandai tautā. Biedrībā 150 biedru un 30 filistru.

Gada svētkus noslēdza ar koncert-balli.

Universitātes ziņas.

Rektors paziņo, ka pierakstīšanās uz priekšmetiem izdarāma līdz 25. febr.

Tautsaimn. fak. Komisijas pārbaudījums tautsaimniecības teorijā š. g. 25. febr. plkst. 9.

Lauksaimn. fak. Raisters paziņo, ka pārbaudījumi lauks. būvniecībā notiks 27. febr., 13., 27. martā plkst. 4, ar iepriekšēju pierakstīšanās.

Semināri lauksaimniecības būvniecībā notiks 25. febr., 4., 11., 18., 17. martā no plkst. 5—7.

Redakcijai piesūtīti:

Daugava № 2; Latvju grāmata № 6; Izglīt. Ministr. Menešr. № 1; Mēmiēcības un kultūr. tehnikas vēstnesis № 12; Jaunatnes ceļš № 2; Latgales skola № 1; Audzinātājs № 1; Jaunā Trauksme № 1; Ilūstrētā tehnika № 2/3; Zeme № 1,2,3; Jaunais Cirulītis № 1; Latvijas Farmaceitu žurnāls № 1; P. T. Dzīve № 6; Latvijas Bīskopis № 1,2; Katoļu Dzīve № 1,2; Bērnu Draugs № 1-5; Rīta stari № 1,2; Aizsargs № 1; Latvijas Muzikis № 1; Kristīgā Balss № 4; Jaunatne № 1; Lundagard № 1; Salezieciņ žinios № 1; The International Student № 3/4; Ergo № 1; The Canadian Student № 4; Honnoversche Hochschulblätter № 3,4; Akademische Mitteilungen № 4; Dresdener Hochschulblatt № 6; Greifswalder Universitätszeitung № 1; Bruxelles Universitaire № 4; Universitas № 1; Jauna Balss № 2; Dzelceļnieks № 4; Ista Dzīve № 3,4; Bayerische Hochschulzeitung.

Atbild. redaktors: cand. oec. Frīdrihs Hūns. Redaktors: „Studenta“ kolleģija. Izdevējs: L. Ū. studentu vienotņu „VIENKOPA“

Līdz ar veco gadu aizgājušas arī vecās šokolades markas. Jaunā, 1930. gadā visi atzinuši un lieto augstākā labuma sekošas

„E. MEŽĪTS“

fabrikas šokolades,

The advertisement features several boxes of E. Mežīts chocolate. At the top left is a box of 'SMALKĀ RŪGTĀ ŠOKOLĀDE' (Small Bitter Chocolate). To its right is a box of 'PILNPIENA AUGSTĀKĀ LABUMA' (Full Cream Highest Quality). In the center, the year '1930' is written in large, stylized letters. Below this are two more boxes: 'PIENA RŪGTĀ ŠOKOLĀDE' (Milk Bitter Chocolate) on the left and 'KRĒJUMA RĪEKSTU ŠOKOLĀDE' (Nougat Chocolate) on the right. The E. Mežīts logo is prominently displayed on each box.

kuŗas labas šokolades cienītāji pieprasa katrā veikalā.

Vairumā: fabrikā, Rīgā, Daugavgrīvas ielā № 10, fabrikas noliktavā, Kaļķu ielā № 36.

Studējošie!

Jūs iegūsiēt savam augumam piemērotus uzvalkus nākošai sezonai no iekš- un ārzemju audumiem, tieši no pirmās rokas pie drēb- K. Miezis un K. Strēms, darbs niekiem K. Miezis un K. Strēms, pirmklasīgs, cenas katram pieļētam. Rīgas un Maskavas amt. meistari. Rīgā, Karlines ielā 7. Tālr. 91100

Neļaujiet sevi maldināt!

25% oikonomijas

Iegūst katrs, kas iegādājas tieši no fabrikas dažādas metālgultas, jaun. fas., kā arī matračus, divanus, kušetes.

Pirmkl. labuma, ar garant., par fabr. cenām un uz nomaksu ar 1/3 lēmaksu.

M. Boruchson, metala gultu fabrika Gertrudes ielā 44. Tālr. 26681.

Lūdzu pārliecināties. Pastāvīgi liela izvēle.

M. Grebzdēs DEJAS KURSI Lielā Grēcintekū ielā 24. Tālr. 2-1-2-8-6

Papildu Mazurkas kurss

notiek katru otrdienu un piektdienu no plkst. 8 vakarā tikai dejojājiem (tājam), kuŗi vēlas papildināties.

Atsevišķas stundas un grupas ikdienas katrā laikā.

LASAIT UN IZPLATAIT „STUDENTU“

Doma Muzejs

atvērts svētdienās no pulkst. 11—2.